

KUOPIO

GRADIA

Lahti

LAATUAPIILA

Laatu tehdään yhdessä

Satumari Loukiala
Jyväskylän Lyseon lukio

Kerttu Happonen
Kuopion klassillinen lukio

Tavastia
KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ

Laadunhallinnan tavoitteet

- tukea omien strategisten tavoitteiden saavuttamista
- parantaa jatkuvasti toimintaa ja tuloksia sekä uudistaa toimintatapoja
- vahvistaa osallistavaa laatukulttuuria yhteisön sisällä ja sidosryhmäyhteistyössä
- vakioida toimintatapoja lukioiden välillä
- kehittää osaamista
- lisätä hyvinvointia

Lukiokoulutuksen laatustrategia

Hankkeen tavoitteisiin vastaaminen

”Tavoitteena on kuvata ja määritellä neljän laatutekijän toteutuminen ydinprosesseissa ja määritellä laatukriteerit toimintaan.”

Laatutekijät
ydinprosesseissa
ja laatutavoitteet

”Tavoitteena on pureutua rakenteissa ja prosesseissa niihin asioihin, joilla hyvinvoinnin ja osallisuuden perusta turvataan kaikille.”

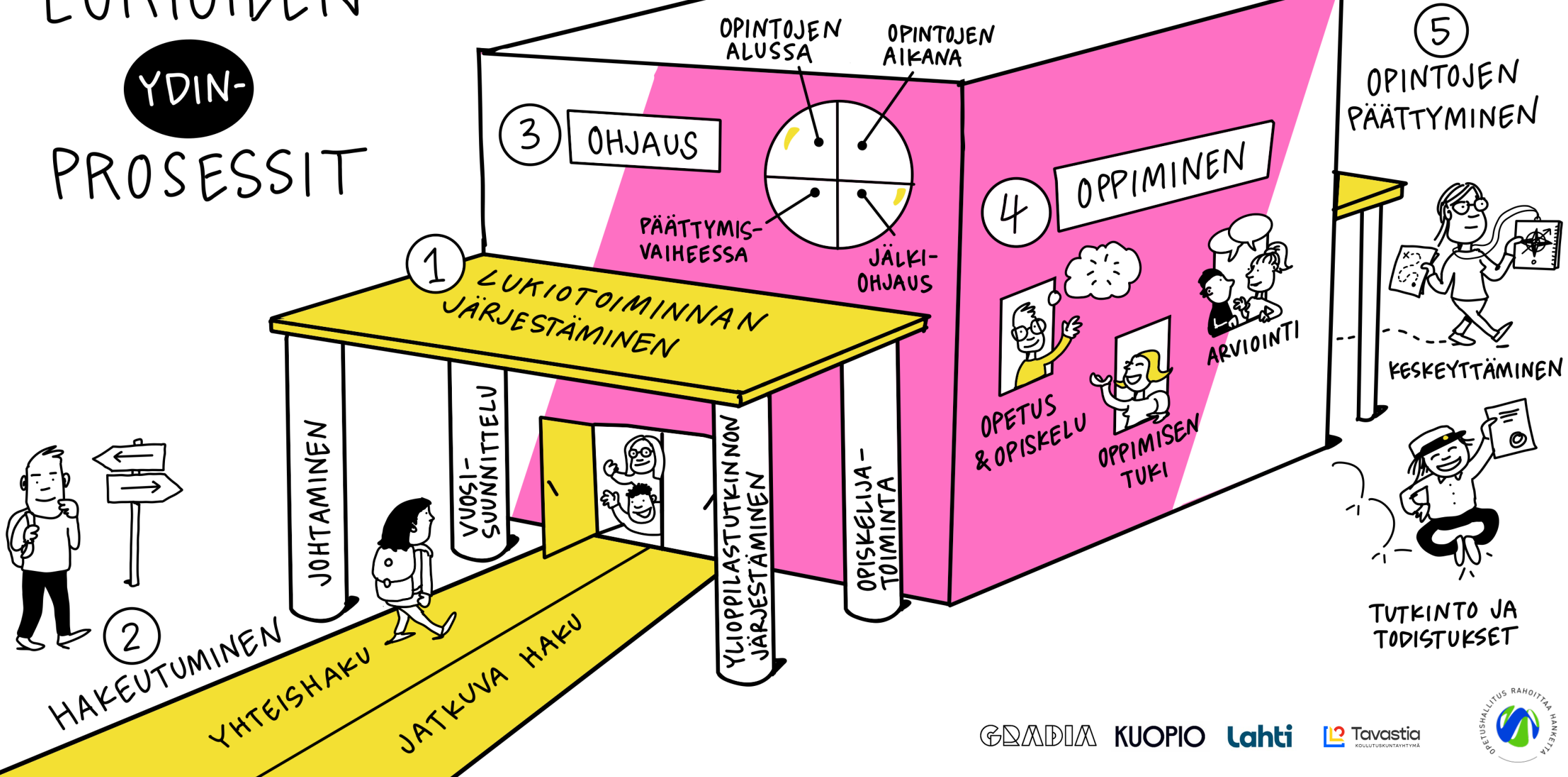
”Tavoitteena on tarkastella opettajien osaamista suhteessa Lops2021 tavoitteisiin.”

Laatuapila -
lukioiden
laadunhallinnan
kokonaisuus

Opettajien
osaamisen
vahvistaminen
Osaamiskuvaukset

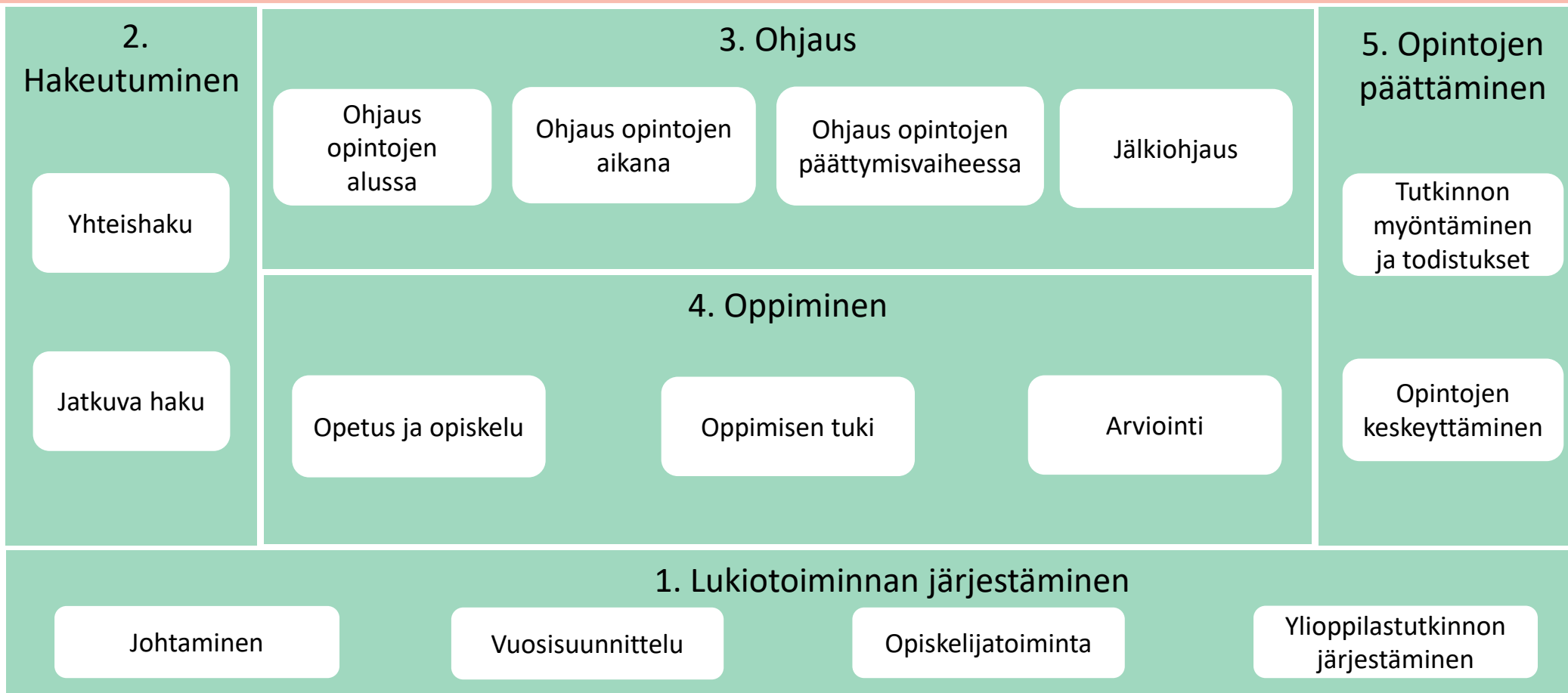
Askeleita hyvään
arkeen
Hyvinvointimalli

LUKIOIDEN YDIN- PROSESSIT

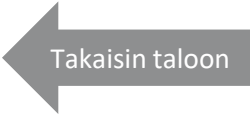

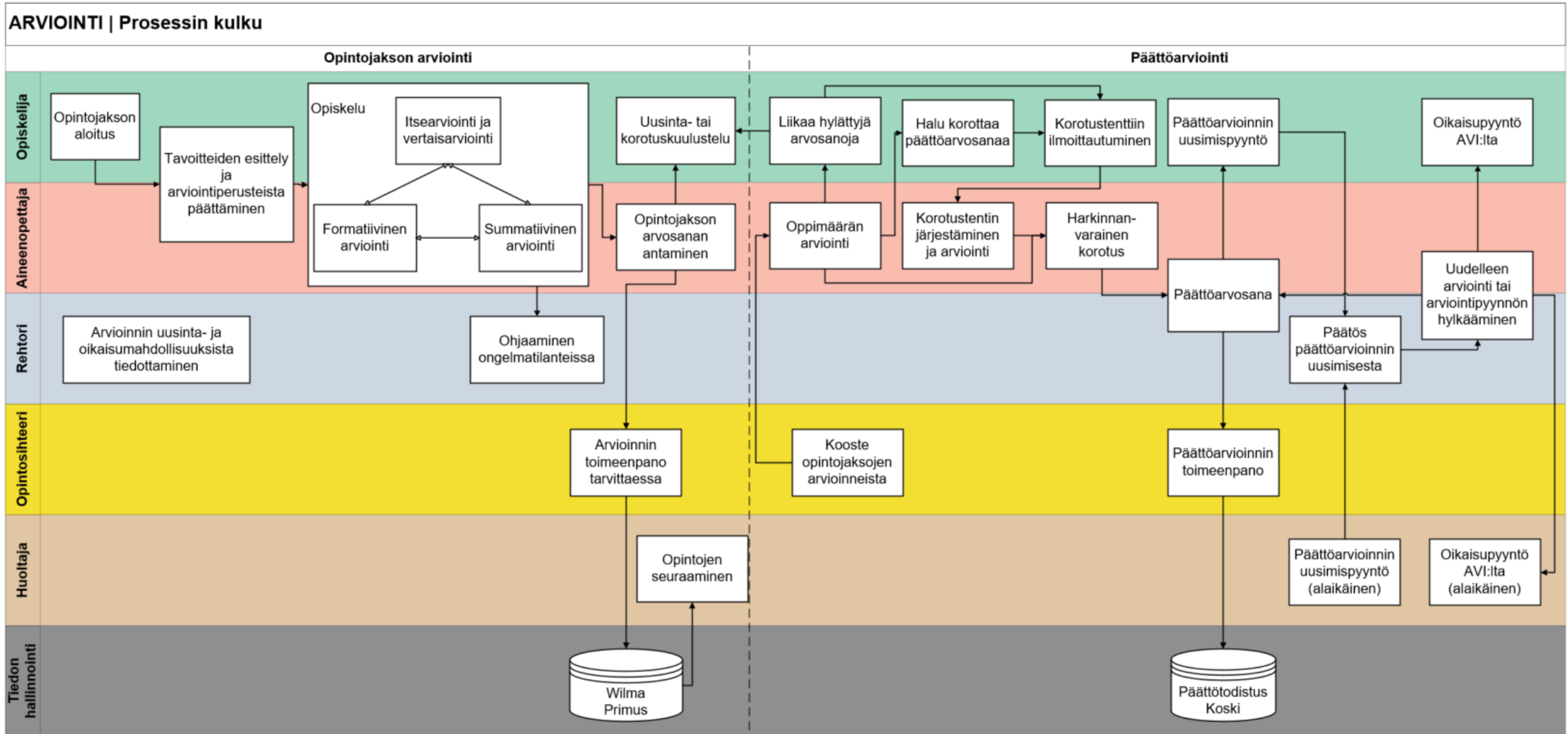
Lukioiden prosessit

Visuaaliset prosessikuvaukset

Laatuapila – Laatu tehdään yhdessä

PROSESSIN NIMI	Arviointi
Prosessin omistaja/vastuhenkilö (vastaa prosessin kuvaamisesta ja päivittämisestä sekä prosessin kehittämisestä siten, että asiakkaiden vaatimukset täyttyvät)	rehtorit
Prosessin tavoite	Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Tavoitteena on varmistaa opiskelijan arvioinnin monipuolisuus ja tasapuolisuus.
Vastuutoimijat (joita prosessi henkilökunnasta koskee)	aineenopettajat, rehtorit
Prosessin asiakkaat (keihin prosessi kohdentuu)	opiskelijat
Prosessin sidosryhmät (sisäiset ja ulkoiset)	opintosihteerit, huoltajat
Prosessin lähtötilanne (Mistä prosessi alkaa?)	Prosessi alkaa opiskelijan aloittaessa opintojakson.
Prosessin lopputilanne (Mihin prosessi päättyy?)	Prosessi päättyy päättöarvioinnin antamiseen.
Prosessin tuotokset (esim. päätökset, asiakirja)	Opintojaksojen arvosanat, päättöarvosana
Rajapinnat muihin prosesseihin ja toimintaohjeisiin	Opetus ja opiskelu, oppimisen tuki
Miten prosessin toimivuutta arvioidaan ja kehitetään?	Prosessin omistaja arvioi vähintään kerran vuodessa prosessin päivittämisen tai uudistamisen tarpeen sekä huolehtii tarvittavien toimenpiteiden käynnistämisestä ja seurannasta.

Arviointiperusteet

prosessikuvaus

Kunkin opintojakson alussa opiskelijoille kerrotaan opintojakson tavoitteet sekä arvioinnin perusteet, ja näistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan. Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään. Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa. Kunkin opintojaksojen arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.

Arvosanan antaminen

toimintaohje

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Opintojaksoihin sisältyvistä valtakunnallisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosana lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan

- Suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kirjainarvosanoja käytetään myös seuraavissa tapauksissa.

- Paikallisista kuntakohtaisista ja lukiokohtaisista valinnaisista opinnoista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty).
- Kesken olevasta opintojaksosta käytetään merkintää O (O = osallistunut opetukseen)
- Keskeytyneestä suorituksesta käytetään merkintää K (K = keskeytynyt suoritus).
- Jos opintojakso jatkuu jaksen yli, merkitään J (J=jatkuu).

J-merkintää käytetään, kun opintojakso jatkuu jaksorajan tai jaksorajojen yli. Kun opintojakso tulee valmiiksi, pitää muistaa käydä vaihtamassa kaikki aiempiin opintojakson moduuleihin merkityt J-merkinnät lopulliseksi arvosanaksi, tai kirjata koko kokonaisuus O- tai K-merkinnällä selitteineen. Arviointi tulee tehdä noin kahden viikon kuluessa jaksen päättymisestä. Johtoryhmä vahvistaa arkivapaat ym. huomioiden tarkan päivämäärän, jolloin arvioinnin on oltava valmiina. Jos opettaja tarvitsee arviointiinsa lisäaikaa, tulee siitä sopia erikseen oman esimiehen kanssa...

LAATUTEKIJÄT YDINPROSESSEISSA

Takaisin taloon

Opetus ja opiskelu

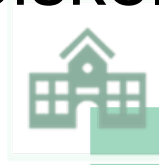
Laadukas oppiminen

- Ymmärrys opintojakson tavoitteista, sisällöistä ja arvioinnin perusteista
- Mahdollisuus suorittaa opintoja ja näyttää osaamista eri tavoilla
- Monipuoliset opetusmenetelmät
- Riittävä oppimisen ohjaus ja tuki
- Digitaalisten työkalujen tuki
- Yhteistyökumppanit ja verkostot (korkea-aste, muut)
- Henkilöstön osaamisen vahvistaminen
- Opettajien osaamiskuvaukset

Hyvinvointi ja osallisuus

- Yhteisöllisyyden, sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen
- Kestävän kehityksen periaatteet
- Mahdollisuus vaikuttaa koulun toimintaan ja kehittämiseen
- Kognitiivinen ergonomia: kohtuullinen työmäärä, työn aikatauluttaminen ja rajaaminen
- Työrauhasta huolehtiminen
- Huoltajien huomioiminen
- Hyvinvointisuunnitelman toteuttaminen
- Turvallisen tilan periaatteet

Saavutettavuus

- Selkeät ja helppokäyttöiset oppimisympäristöt ja oppimateriaalit
- Digitaaliset ratkaisut opetuksen järjestämiseksi ja saavutettavuuden parantamiseksi
- Yhteistyö toisten lukioiden kanssa
- Kielitietoinen opetus
- Selkeä ja ymmärrettävä viestintä
- Sosio-ekonomisen saavutettavuuden kehittäminen
- Ulkopuolisuuden, kiusaamisen, väkivallan, rasismien ja syrjinnän ehkäisy

Kehittyvä toimintakulttuuri

- Aktiivinen, itseään kehittävä ja osaamistaan jakava työyhteisö
- Paikallisten olosuhteiden ja painotusten huomioiminen
- Yhteistyökumppanit ja verkostot (korkea-aste, muut)
- Kansainvälinen yhteistyö
- Palautteen kerääminen ja sen huomioiminen
- Mahdollisuus osallistua opintojaksojen suunnitteluun

LAATUTAVOITTEET

Laadukas oppiminen

Opiskelija suoriutuu opinnoistaan ja opinnot etenevät henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti.

Opiskelija saa tarvitsemansa oppimisen tuen.

Opiskelijat valmistuvat lukioista ja sijoittuvat jatko-opintoihin.

Hyvinvointi ja osallisuus

Opiskelija kokee, että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa koulun toimintaan ja kehittämiseen.

Opiskelija ja opiskelijayhteisö voivat hyvin.

Työntekijä ja työyhteisö voivat hyvin.

Saavutettava lukiokoulutus

Oppimisympäristöt ovat esteettömät ja toiminnallisesti kaikille opiskelijoille sopivat sekä kattavat riittävän opintotarjonnan.

Jokainen voi opiskella koulussaan turvallisesti ilman syrjintää, häirintää, väkivallan uhkaa tai kiusaamista.

Opiskelijoita kohdellaan yhdenvertaisesti.

Kehittyvä toimintakulttuuri

Työyhteisö on aktiivinen, kehittää itseään ja jakaa osaamista.

Suunnitellaan yhdessä, mitä tehdään, ja tehdään, mitä on suunniteltu.

Toimintaa kehitetään mittausten antamien tulosten pohjalta.

UHKAILUA?

RIKOS?

LYÖMISTÄ?

KIRISTÄMISTÄ?

ULKOPUOLELLE
JÄTTÄMISTÄ?

HÄIRINTÄÄ?

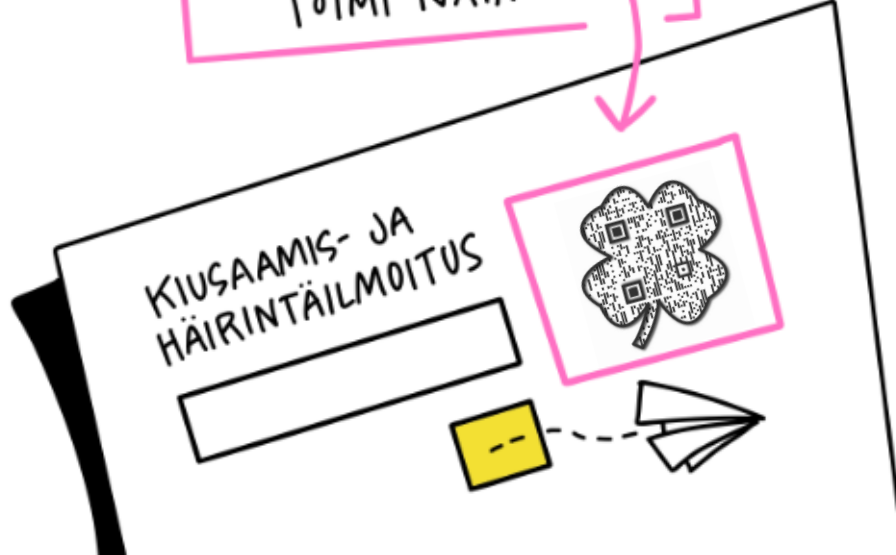
KIUSAAMISTA?

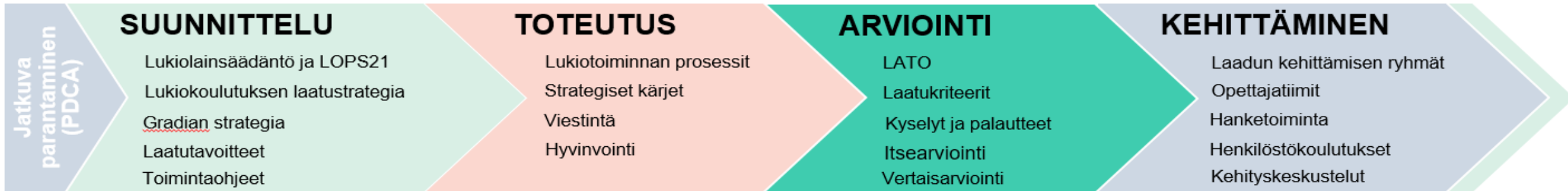
ÄLÄ JÄÄ YKSIN TAI
KATSO SIVUSTA,
TOIMI NÄIN:

PAINOSTAMISTA?

SOME-
KIUSAAMISTA?

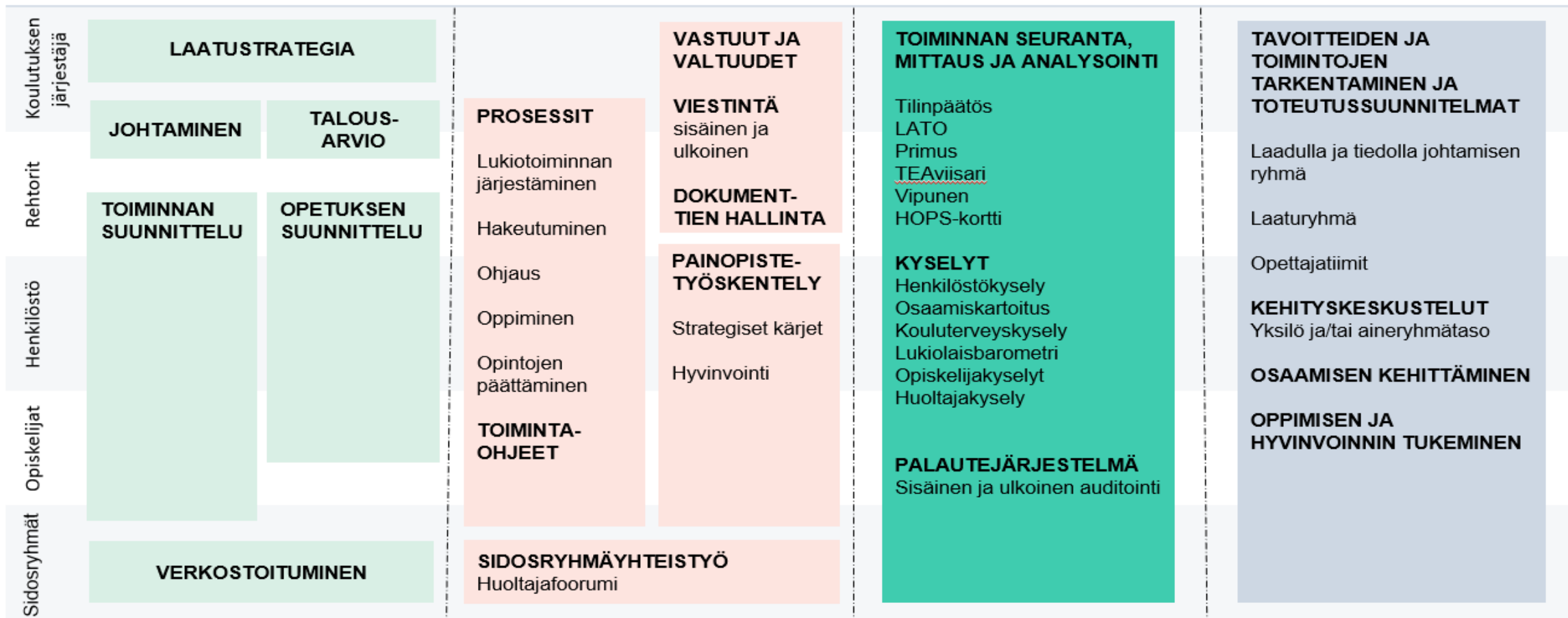
LAADUNHALLINTA

Toiminnan läpileikkaavat laatutekijät • Laadukas oppiminen • Hyvinvointi ja osallisuus • Saavutettava lukiokoulutus • Kehittyvä toimintakulttuuri

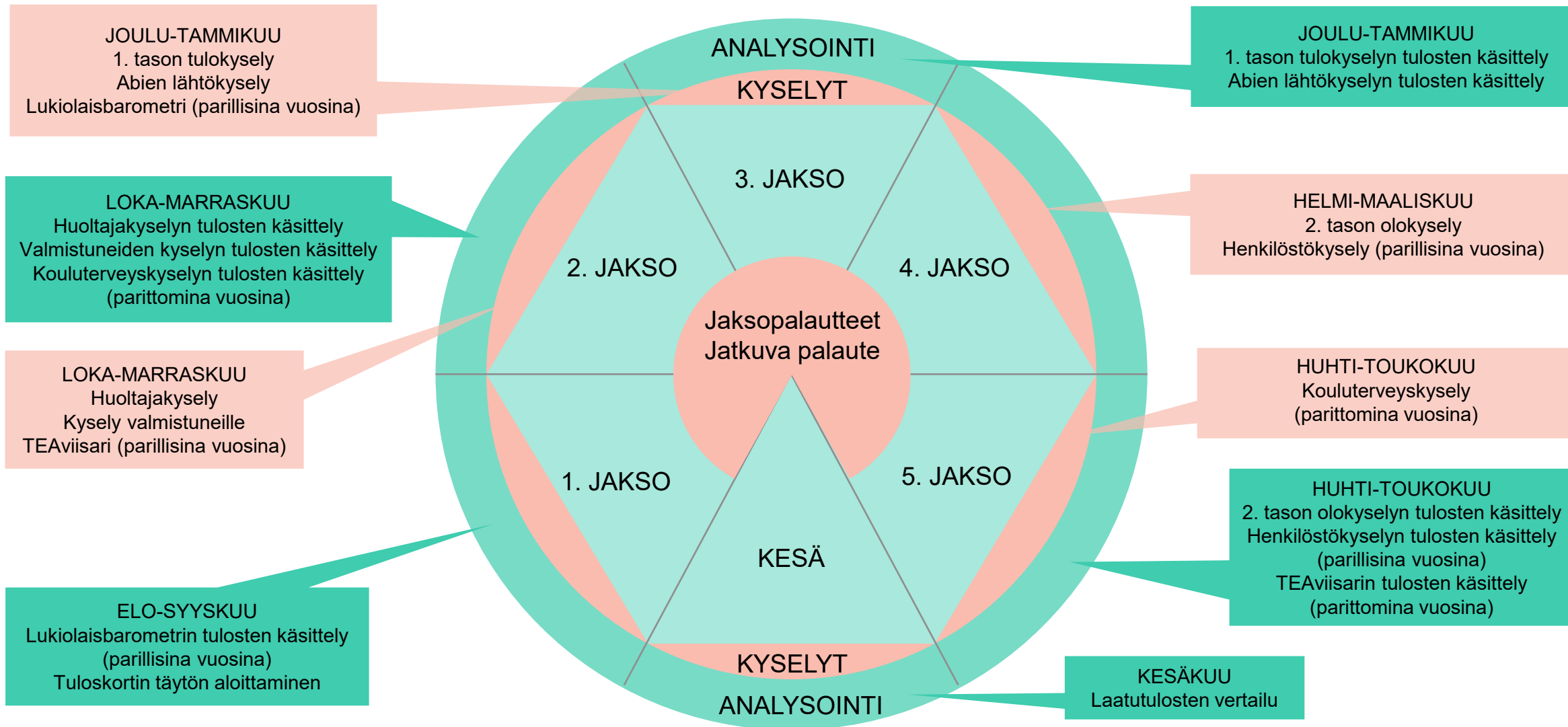
Toiminnan periaatteet

Arvostaen, Rohkeasti, Vastuullisesti, Yhdessä

Tavoitteena parempi arki kaikille.

Palaute- ja arviointikello

OPETTAJIEN OSAAMISEN VAHVISTAMINEN

Laadukkaan oppimisen edellytys on ammattitaitoinen, hyvinvoiva ja tarvittavaa täydennyskoulutusta saava henkilöstö.

(Lukiokoulutuksen laatustrategia, 2022)

Opettajien osaamiskuvaukset

- sanoittavat laaja-alaisesti opettajan työssä tarvittavaa osaamista
- auttavat opettajaa arvioimaan omaa osaamistaan ja mahdollisia koulutus- tai perehdyttämistarpeitaan
- vahvistavat oman ja muiden osaamisen arvostamista
- vahvistavat työyhteisötasolla osaamisen näkyväksi tekemistä ja erityisosaamisen jakamista
- auttavat työyhteisön osaamisen kartoittamisessa ja täydennyskoulutusten suunnittelussa.

Opettajien osaamiskuvaukset

- eivät sisällä opettajan oman oppiaineen hallintaan liittyvää osaamista
- eivät luokittele tai arvota opettajia
- lähtevät ajatuksesta, jonka mukaan **hyvä perusosaaminen on lähtökohta laadukkaalle opetukselle ja se osaamisen taso, jonka opettaja saavuttaa tarvittavan perehdytyksen jälkeen.**

Osaamiskuvausten käyttökohteet

Opettaja

itsearvioinnin työkalu, oman osaamisen ja kehittämistarpeiden arviointi

Tiimi/Aineryhmä

yhteisten vahvuuksien tunnistaminen, vertaisoppimismahdollisuuksien arviointi

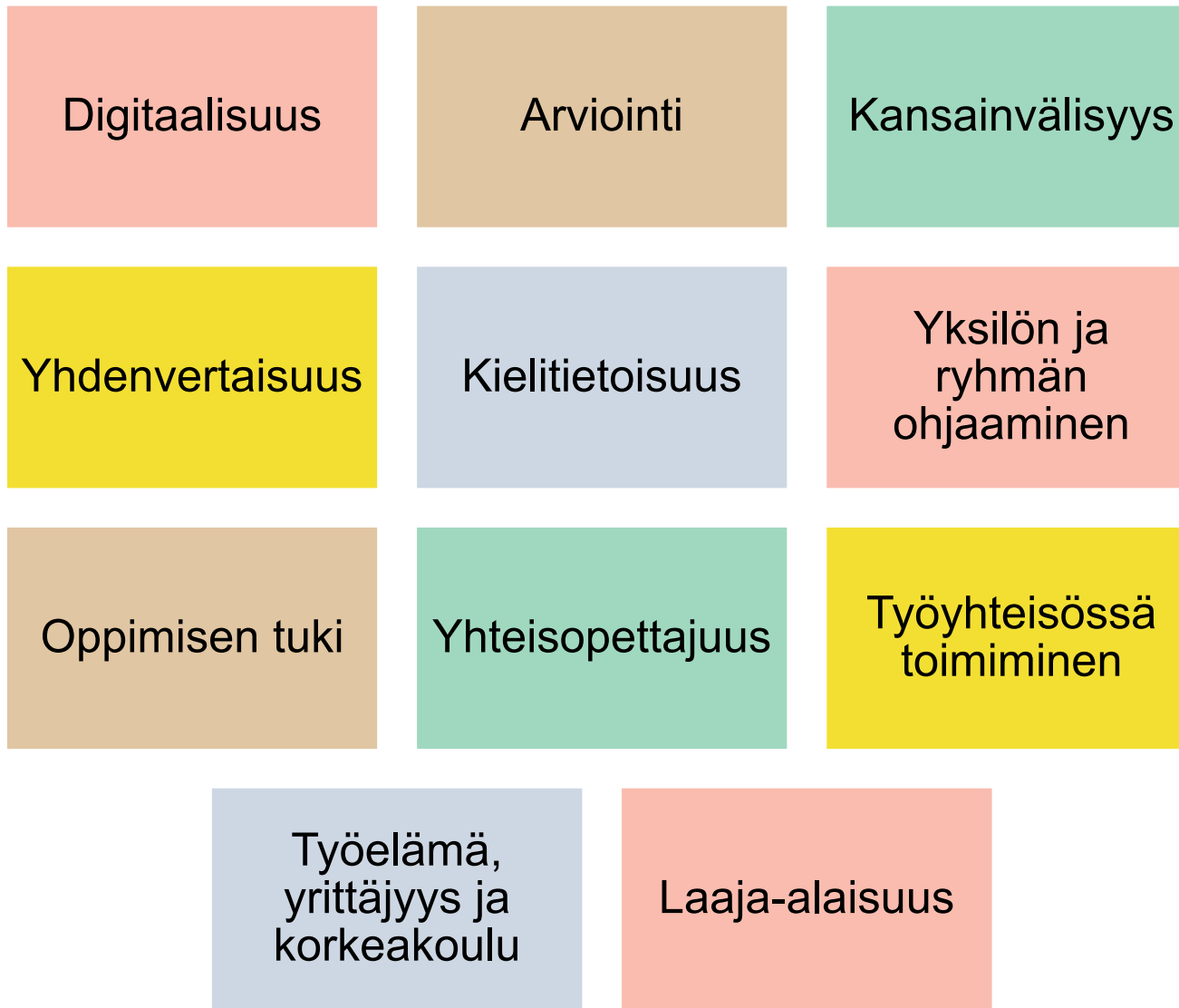

Rehtori

työyhteisön osaamisen tunnistaminen
osaamisen jakamisen fasilitointi
täydennyskoulutusten suunnittelu
perehdytys

Lukion opetussuunnitelmasta nousevat osaamisalueet

Osaamisen kolme tasoa

Hyvä perusosaaminen

Opettaja hallitsee osaamisalueen opetussuunnitelman ja lain edellyttämällä tasolla. Mahdollistaa opetuksen tasalaatuisuuden.

Vahva osaaminen

Opettaja kehittää aktiivisesti osaamistaan osaamisalueella. Hän tuntee erilaisia tapoja tai menetelmiä toimia ja kokeilee työssään uusia toimintatapoja. Opettaja osaa ratkaista itsenäisesti erilaisia haasteita ja konsultoi tarvittaessa.

Kehittämisoosaaminen

Opettajalla on osaamisalueella tavanomaista laajempaa opintojen, kokemuksen ja/tai kehittämistyön tuottamaa erityistä osaamista. Opettaja kehittää esimerkiksi osana hankkeita tai tiimejä systemaattisesti opetusta ja osaa tarkastella kriittisesti reflektoiden kehittämistyön tuloksia. Opettaja jakaa osaamistaan työyhteisössä ja voi tarvittaessa kouluttaa tai mentoroida omalla osaamisalueellaan.

Esimerkki: Arviointi

	Hyvä perusosaaminen	Vahva osaaminen	Kehittämisaosaaminen
Arviointi	<p>Opettaja toimii oman oppilaitoksensa ja aineryhmänsä arviointikäytänteiden sekä aikataulun mukaisesti ja tietää, mistä voi tarvittaessa etsiä lisätietoa. Opettaja tiedostaa arvioinnilla olevan kaksi keskeistä tehtävää: oppimisen tukeminen ja ohjaaminen (formatiivinen arviointi) sekä osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen (summatiivinen arviointi). Opettaja käyttää LOPSin vaatimia monipuolisen arvioinnin keinoja, kuten itsearviointia ja vertaisarviointia.</p> <p>Opettaja on perehtynyt opetussuunnitelman tavoitteisiin ja antaa opintojakson arvosanan perustuen oppiaineen keskeisiin sisältöihin, oppiaineessa määriteltyihin laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin sekä arviointiperusteisiin.</p> <p>Opettaja tietää, että opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opettaja selvittää opiskelijoille kunkin opintojakson alussa arviointiperusteet, opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet sekä keskustelee niistä opiskelijoiden kanssa. Hän tukee opiskelijoiden opintojen suunnittelua.</p>	<p>Opettaja osaa arvioida opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Opettaja antaa palautetta rakentavasti ja vuorovaikutuksessa opiskelijoiden kanssa sekä ohjaa opiskelijoita hyödyntämään saamaansa palautetta.</p> <p>Opettaja ohjaa opiskelijaa itsearvioinnissa ja vertaisarvioinnissa sekä käyttää arviointimenetelmiä, jotka ohjaavat ja kannustavat oppimista, esimerkiksi sanallinen palaute, arvioinnin pelillistäminen, ryhmätentit, oppimispolut ja prosessikirjoittaminen.</p> <p>Opettaja kehittää omaa arviointiosaamistaan ja huomioi arviointitapojen valinnassa erilaisia oppijoita. Opettaja hyödyntää arvioinnilla ja palautekyselyillä saamaansa tietoa ja suuntaa opetusta opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.</p>	<p>Opettaja tekee näkyväksi ja kehittää koulun arviointikulttuuria sekä ohjaa tarvittaessa kollegoita tarkoituksenmukaisten arviointimenetelmien valinnassa ja käyttöönnotossa.</p>

Esimerkki: Kansainvälisyys

	Hyvä perusosaaminen	Vahva osaaminen	Kehittämisaosaaminen
Kansainvälisyys	<p>Opettaja opetuksessaan vastaa opetussuunnitelman tavoitteeseen, joka korostaa yleissivistävien taitojen, kuten kulttuurinen ymmärrys ja valmius toimia monimuotoisissa yhteiskunnissa, merkitystä. Opettaja rohkaisee eri kielten opiskeluun ja käyttöön. Hän tunnistaa kulttuuristen erojen vaikutuksia opiskelijoiden oppimiseen.</p>	<p>Opettaja edistää koulussaan opetussuunnitelman linjauksia, jotka painottavat monikulttuurista kasvatusta ja globaaleja haasteita. Hän syventää ymmärrystään kulttuurisista eroista ja monikulttuurisesta opetuksesta.</p>	<p>Opettaja toteuttaa ja vahvistaa koulussaan opetussuunnitelman päämäärää, joka korostaa opiskelijoiden kasvamista aktiivisiksi ja vastuullisiksi globaalikansalaisiksi. Hän hallitsee kulttuurisen herkkyyden ja monikulttuurisen pedagogiikan periaatteet.</p>
	<p>Opettaja osaa integroida kansainvälisiä näkökohtia oppitunneilleen avartaakseen opiskelijan maailmankuvaa. Hän tietää perusasiat koulunsa kansainvälisistä ohjelmista ja vaihtomahdollisuuksista.</p>	<p>Opettaja suunnittelee ja toteuttaa monipuolisia oppimiskokemuksia, jotka tukevat opiskelijoiden kansainvälistä osaamista.</p>	<p>Opettaja suunnittelee ja johtaa kansainvälisyysprojekteja koulussa. Hän toimii tukena muille opettajille kansainvälisyysosaamisen kehittämisessä ja verkostoituu kansainvälisesti.</p>
	<p>Opettaja on tietoinen oman alansa kansainvälisistä jatko-opinto- ja työelämämahdollisuuksista.</p>	<p>Opettaja ohjaa opiskelijoita kotikansainvälisyyden toimintoihin, kansainvälisiin projekteihin ja vaihto-ohjelmiin.</p>	<p>Opettaja edistää koulun ja koulutuksenjärjestäjän kansainvälisyysstrategian kehittämistä ja toteuttamista.</p>
		<p>Opettaja osaa kertoa opiskelijalle oman alansa kansainvälisistä jatko-opinto- ja työelämämahdollisuuksista.</p>	<p>Opettaja ohjaa opiskelijaa tutustumaan oman alansa kansainvälisiin jatko-opinto- ja työelämämahdollisuuksiin.</p>

Askeleita hyvään arkeen

Hyvinvointimalli

Hyvinvointimallin tavoitteena on auttaa lukioita viemään opetussuunnitelman hyvinvointiin liittyvät tavoitteet käytäntöön ja osaksi jokaisen lukiolaisen ja opettajan arkea.

Hyvinvointimallissa on kuvattu ja konkretisoitu opetussuunnitelmassa esitettyjä osallisuuden ja yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tavoitteita.

(LOPS2021, 3.4. Toimintakulttuuri)

Hyvinvointimallin toteuttaminen tukee myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteita.

Hyvinvointimallin käyttökohteita

Lukio voi hyödyntää hyvinvointimallia esimerkiksi

- henkilöstön perehdyttämisessä toimintakulttuuriin
- vuosisuunnittelussa
- toimintatapojensa tarkistamisessa ja uudistamisessa
- hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistamisessa lukion arjessa
- opiskelijaedustajien kanssa käytävän keskustelun ja vuoropuhelun tukena
- yhteisöllisen opiskeluhuolto-/hyvinvointiryhmän toiminnassa
- käytännön vinkkilistana

ASKELEITA HYVÄÄN ARKEEN LUKIOSSA

Hyvinvointia kolmesta näkökulmasta

OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS

VAIKUTTAMIS-
MAHDOLLISUUDET

OSALLISUUS

AKTIIVINEN
OSALLISTUMINEN

OPIKELIJAKUNTA- JA
TUTORTOIMINTA

YHTEISÖLLISYYDEN
RAKENTUMINEN

OSALLISUUS JA HYVINVOINTI

Vaikuttamismahdollisuudet

OSALLISUUS JA
HYVINVOINTI

LOPS 2021

- Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun.

MITÄ SE ON?

- Opiskelijakunta ja opiskelijakunnan hallitus toimivat aktiivisesti lukiossa ja osallistuvat sen päätöksentekoon.
- Opiskelijoita opastetaan ja kannustetaan vaikuttamaan omiin opintoihinsa ja koko opiskeluympäristöön.

TAVOITETILA

- Opiskelijoiden näköinen lukio, jonka toimintakulttuuri kehittyy opiskelijälähtöisesti.
- Opiskelijat ja opiskelijakunta kokevat, että heidät on otettu mukaan päätöksentekoon ja he ovat voineet vaikuttaa opiskelijaympäristöön ja toimintakulttuuriin.

KÄYTÄNNÖN TEOT JA TOIMENPITEET

- Lukion johto tapaa säännöllisesti opiskelijaedustajia.
- Opiskelijat ovat mukana lukion työryhmissä.
- Opiskelijakunta järjestää tapahtumia ja tekee aloitteita.
- Opintojaksoilla opiskelijoilla on mahdollisuus kertoa mielipiteensä ja antaa palautetta.
- Lukiossa kerätään kattavasti palautetta opiskeluympäristöstä, hyvinvoinnista ja toimintakulttuurista.

LAADULLA TOIMIMINEN

Laatu osaksi arkea

P

Toiminta suunnitellaan tavoitteena turvata hyvinvoinnin ja osallisuuden perusta kaikille.

- **Askeleita hyvään arkeen - hyvinvointimalli**

D

Jokainen huomioi laatutekijöiden toteutumisen toiminnassaan ja arkensa prosesseissa sekä toimii prosessikuvausten mukaisesti.

- **Laatutekijät ydinprosesseissa, prosessikuvaukset**

C

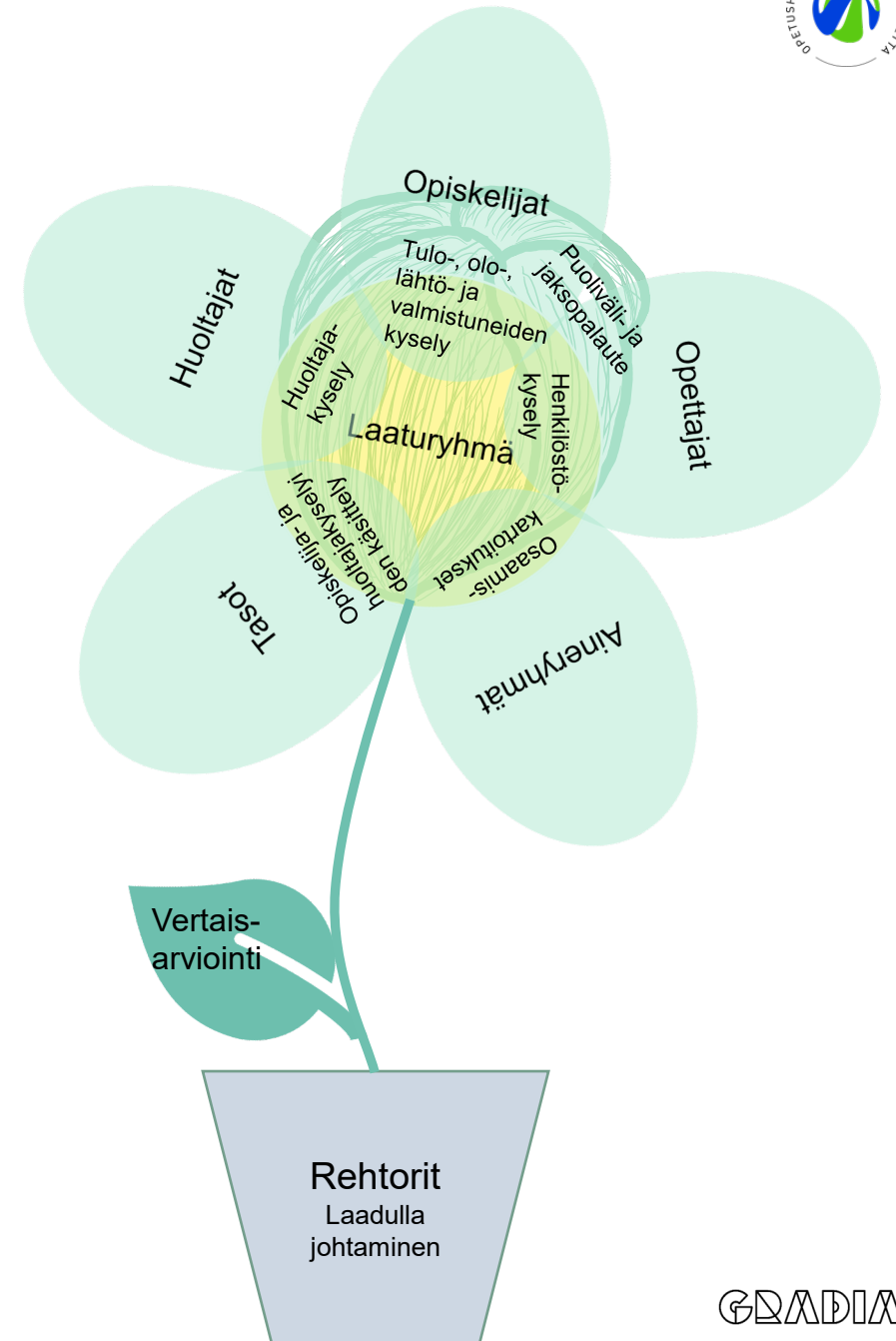
Laaturyhmä huolehtii laatutavoitteiden toteutumisen mittaamisesta ja tulosten koonnista. Laatupoikkeamiin pureudutaan toimijaryhmissä esim. 5 x Miksi? - menetelmällä. Toimijaryhmät esittävät analyysinsä laatupoikkeamasta ja oman kehittämisehdotuksensa laaturyhmälle.

- **Osaamiskuvaukset, kyselyt, tulokortti**

A

Laaturyhmä koostaa suunnitelman laatupoikkeaman korjaamiseksi, viestii siitä toimijaryhmille ja huolehtii kehittämisehdotusten toteutumisesta. Tuloksia seurataan säännöllisesti.

- **Kouluttautuminen, vertaisoppiminen, auditoinnit**

Jakso 49: Laatu työn l...
Listen to this episode from
keskustelemalla opetusne

spotify.link

Lisää Laatuapila - hankkeesta

- Hankkeen blogi
<https://blogit.gradia.fi/laatuapila/>
- Opecast
<https://spotify.link/MKDG7WtAMDb>

